

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 306. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515386817568/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

Det passer jo ikke! For det første havde han lyst til hende, til hendes køn. For det andet ved han nu – og har levet i mange år med den grufulde viden – at hun ikke var ren og uskyldig af væsen!

I ly af mørket smuttede hun fra herskabsfløjen ned til tjenerfløjen og hoppede i seng med Jens. Og da han selv troede at det var ham hun søgte, gjorde han sig ikke nogen overvejelser over hvor »reent« og »uplettet« hun var!

Morten er altså ikke uskyldig i sin skæbnes triste historie. Han er en fortæller der garderer sig. Han skriver en sammenhæng frem i et forløb han selv har været med til at slå i stykket. Men det ved han selvfølgelig ikke, det er kun Blicher der ved det, og derfor ved vi det også.

Da novellen blev trykt første gang var dens titel som sagt *Brudstykker af en Landsbydægnis Dagbog*. Da Blicher senere udgav den i *Samlede Noveller* (1833) forkortede han titlen til *En Landsbydægnis Dagbog* og strøg den afsluttende note: »Fundet, gennemset og udgivet af S.S. Blicher«. Han behøvede ikke længere at dokumentere det autentiske ved teksten ved at kalde den »Brudstykker«. Han havde indset at det var lykkedes ham i gengivelsen af Mortens skrift at få virkelighedens stykkevisse historie gestaltet. Man kan måske sige, at han nu vidste at hans novelle var kunst og burde anerkendes som sådan. Han havde skabt en helhed. Det var lykkedes ham at gøre Morten Vinge vedkommende og hans verden nærværende – og den livagtige spænding mellem de to størrelser til en pågående udfordring for læseren.

III. Enhver fortæller er sig selv nærmest

1

I 1826 opsagde Blicher sin kontrakt med udgiveren af *Læsefrugter* fordi han følte sig for ringe aflønnet, og fordi han kunne se sin fordel i – når han alligevel skulle pukke med skriveriet fra tidlig morgen – at starte sit eget tidsskrift. Han entrerede med Elmenhoff og Søn i Randers og udsendte i januar 1827 første nummer af *Nordlyset*.

Det kom godt fra start. I første kvartal var der 381 abonnenter, heraf 28 i København.

I 1825 havde han efter mange ansøgninger endelig opnået sin konges nådige opmærksomhed og fået tildelt et økonomisk set rigere

kald i Spentrup-Gassum sogne. Også det har vel ansporet ham til at blive selvstændig redaktør af et nyt tidsskrift, der i sin hensigt ikke adskilte sig væsentligt fra tidens standardleveringer af gode og hurtigt glemte historier.

Men Blicher kendte nu sin kompetence. Med let og hurtig hånd var han i stand til at skrue en bevægende historie sammen. Han kendte håndværket og vidste han kunne tjene penge på det. Således udrustet skriver han inden for et par år tre noveller som er på niveau med *Brudstykker af en Landsbydegn's Dagbog*, men som i slående grad udvider hans suveræne leg med spillet mellem begivenhederne og den der beretter om dem: Fortælleren er både den der skaber historien – og lider under den.

Det eksisterer en sej myte om Blichers unge kones erotiske letfærdighed. Kombineret med den konkrete historie om, hvordan han overraskede hende i sengen med en elsker en decembermorgen i 1827, da han var stået tidligt op for at skrive i morgens ro og ensomhed, har den været med til at overbevise generationer af læsere om, at novellen *Sildig Opvågningen* handler om hans egen ulykke, om hvor hensynsløst han blev behandlet af sin meget uadvendte og promiskuøse kone.

Hvis den konkrete historie ligger bag novellen, kan man kun imponeres af Blichers kunstneriske omsætning af virkelighed til fiktion. For ved nærmere eftersyn handler novellen jo nok så meget om den der fortæller den, som om det der bliver fortalt. Pastor Wilhelm C* er ikke identisk med Blicher. Hans rædselsvækkende historie om, hvordan et kvindeligt uhyre, en vampyr, samvittighedsløst underminerer moral og sødelighed i den lille idylliske købstad – med menneskelig ulykke og selvmord til følge – er ikke holdbar, hvilket afsløres på mange niveauer i hans fortællings konstruktion. Det gør den imidlertid blot mere spændende og frygt-indgydende.

Når læserens opmærksomhed flyttes fra historiens drama, dens sensationelle afsløring af hvad der foregik gennem samfulde tyve år bag den pæne borgerlige facade i provinsbyen, til hvordan fortælleren som tilsyneladende udenforstående er dybt involveret i sin beretning, er gysset langt mere omfattende. Et uhyre kan jo bekæmpes – men hvad stiller man op med et menneske, hvis menneskelighed man deler og hvis fortælling man bliver forført af, men hvis notoriske upålidelighed viser sig at være fortællingens inderste væsen?